Ч. 203 (12.859). Львів, пятниця 11. вересня 1931. Pocztowa opłatę zapłacono ryczałtem. Рік LII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов.

Конто почт. щадн. 143.322.

Адреса для телеграм: „Діло“. Львів.

Головний Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем.

Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:

Місячно	5·00 зол.
Чвертьрічно	15·00 „
Піврічно	30·00 „
Річно	60·00 „

ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол.— Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
„ Друкарні: 29-26.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

День 21. вересня — це день — Українського Студента у Львівщині і Станиславівщині!

Закладайте збіркові комітети і зголошуйтеся по листи — переводіть збірки — складайте жертви на адресу: Товариство Прихильників Освіти у Львові, вул. Супінського ч. 21. Конто П. К. О. Варшава ч. 153.735.

Ватикан і Італія.

Після ліквідації конфлікту.

(Від нашого кореспондента.)

Рим, 4. вересня 1931.

Ще не так давно ліберальні часописи світу, а за ними й українські часописи писали про неперехідну безодню, що — в наслідок переслідувань в Італії Католицької Акції — розкрилася між католицтвом і фашизмом. Виринало навіть питання: мовляв, або по той або по цей бік барикади — за фашизм або за католицизм. Гн…часом сам папа у своїй знаменитій енцикліці в обороні Католицької Акції висловлюється дуже ясно: „Зі всім тим, що ми досі говорили, ми не хотіли осудити (фашистівської) партії і режиму, як таких. Хотіли лише визначити і осудити в їх програмі і акції те, що найшли суперечним з католицькою доктриною і практикою… Віримо, що ми одночасно з тим зробили (цією критикою) добре діло самій партії і режімові…“

Отже той, хто уважно вчитувався в саму папську енцикліку, міг помітити в ній бажання не остаточного розриву, але навпаки бажання порозуміння. Та і як могло бути інакше?! Адже фашистівська Італія є тепер єдиною католицькою країною, де держава намагається всіми силами підтримувати релігійний дух, уводячи релігійне навчання не лише в школи, але навіть в ті свої чисто партійні організації молоді — „Баліл“ та „Авангардистів“, що були посередньою причиною італо-ватиканського конфлікту. Досить сказати, що при організації „Баліл“ находиться більше 2000 (двох тисяч!) католицьких священиків, які не лише правлять службу Божу у визначені дні й години, але й проводять довгий час з молоддю, беручи участь навіть в її спортовому життю і літниськах по таборах. Підписаний сам цими днями мав нагоду, при відвідинах великого табору „Дукс“ у Римі, де перебувало до 20 тисяч „авангардистів“, що прибуло до Риму з цілої Італії, познайомитися з кількома священиками, які, як і „аванґардисти“, ночували в таборі під наметами. Мав нагоду бачити також, при дефіляді „авангардистів“ крізь місто, священиків, які, поруч зі старшинами, йшли попереду відповідних легіонів…

Італійський фашизм занадто глибоко увійшов в італійське життя, охопив занадто широкі верстви населення, маніфестував занадто часто своє привязання до католицької релігії, для того, щоби могло дійти до поважного розриву між фашизмом і католицизмом. Що правда, фашистівський уряд проголосив свободу совісти і, відкрито протегуючи католицьку релігію, він одночасно з тим визнав правними всі інші релігії, залишаючи їх ісповідання на совість кожного. Але він ніколи не переставав повтороювати, що лише католицька римська церква є національною італійською церквою, що лише вона відповідає духові середнеземських традицій латинської раси. Досить пригадати собі — не згадуючи про інші менше чи більш офіційні вияви фашистівського погляду на католицтво, як національну релігію, — один уступ з промови Мусолінія в парляменті 14. травня 1929 р. (вже після Лятеранського пакту): „Італія має рідкий привілей бути єдиною европейською нацією, що має в собі центр нової релігії. Ця релігія народилася в Палестині, — але католицькою (всесвітньою — Е. О.) вона остала в Римі. Колиб вона залишилась у Палестині, вона залишилась би імовірно одною з тих численних сект, що розцвітали тоді в тому палкому осередку, і загасла би, не лишивши навіть сліду по собі…“

Певно, що цей уступ для кожного католика звучить як велика єресь, але він є характеристичний для схарактеризування відношення фашизму до католицтва, як до національного явища латинської, або ще вужче — італійської раси.

Отже, при такому відношенню фашизму до католицтва, хіба можна справді сподіватися розриву? Але конфлікт затягнувся. Причини цього проволікання не так в антикатолицтві фашизму, як у тактиці Ватикану, що числив саме на його „католицтво“, яке мало би примусити фашистівський уряд на більші уступки в справі виховання молоді. Та тут Мусоліні ще раз показав, що він не поступається. Фашизм має свою фашистівську мораль і не допускає поділу молоді на фашистівську і — католицьку. Фашистівська молодь є — мовляв — вже католицька: „В кожній парохії існують вже тепер національні і релігійні організації, — писав Скорца в „Джовенту Фашиста“, — це є „Балілa“, „Авангардисти“ і „Молоді Італійки…“ Отже зовсім не треба формувати ще інші організми. І то тим більше, що, коли місце є обмежене, люди мимохіть починають наступати один одному на ноги…“

Зрештою Ватикан мусів признати, що поскільки італійський фашизм є тим, чим є, нема рації більше обстоювати при своїх вимогах. І в той час, коли такий поважний французький двотижневик, як „Меркір де Франс“ в свому числі від 1. вересня запитував: „Чи довго конфлікт тріватиме“? — і відповідав: „По правді кажучи, ми не бачимо кінця цьому конфліктові принципів…“ — в той час у Римі доходили до остаточного вирішення конфлікту і 3. вересня була підписана вже нова угода Ватикану з Італією, якої зміст нині вже відомий; зводиться він головно до відмови Католицької Акції від всякої політичної і економічної праці, з обмеженням виключно на релігійну, причому Католицька Акція в своїх організаціях не може провадити навіть спортових вправ (які належать до фашистівських організацій) і мусить вживати при організаційних виступах національного італійського прапору. На чолі окремих організацій не можуть стояти люди, що належали до партій, які були колись ворожі фашизмові (мається на увазі Нар. Партію). Члени Катол. Акції можуть бути членами фаш. партії і навпаки. Ця остання точка, не включена в офіційний текст угоди, але підкреслена в коментарю ватиканського органу „Осерваторе Романо“, як льогічний висновок угоди, є найкращим ствердженням „католицтва“ італійського фашизму.

Евг. Онацький.

Урядове оголошення наглих судів.

Небезпечні параграфи.

Рада Міністрів у Варшаві видала 2. вересня ц. р. розпорядок такого змісту:

Про введення доразового поступовання (Д. У. Р. П. ч. 79 поз. 622).

На основі ст. 1. і 2. розпорядку Президента Річипосполитої з дня 19. березня 1928 про доразове поступовання (Д. У. Р. П. ч. 33 поз. 315) заряджується отсе:

§ 1. Вводиться перед загальними судами на цілому просторі держави доразове поступовання, передбачене в розпорядку Президента Річипосполитої з дня 19. березня 1928 про доразове поступовання (Д. У. Р. П. ч. 33, поз. 315).

§ 2. Доразовому поступованню підлягають проступки, передбачені у статті 31 розпорядку Президента Річипосполитої з дня 19. березня 1928 про доразове поступовання (Д. У. Р. П. ч. 33, поз. 315).

§ 3. Виконання повищого розпорядку доручається міністрові справедливости і міністрові внутрішніх справ.

§ 4. Нинішній розпорядок дістає обовязуючу силу з днем оголошення в „Дзенніку Устав“ Річипосполитої Польської, а входить в життя в поодиноких місцевостях найближчого дня після подання його до загального відома в дотичнім повітовім місті, без огляду на те, коли проголошено введення доразового поступовання в поодиноких місцевостях, що належать до дотичного повіту.

Голова Ради Міністрів А. Пристор. — Міністр справедливости Чеслав Міхаловський. — Міністр внутрішніх справ Бронислав Перацький.

* * *

У звязку з оголошенням у цілій державі наглих судів звертаємо увагу на те, що з сьогоднішним днем **підлягають наглому судові такі провини:**

З пар. 67. карного закону (шпигунство й інше порозуміння з ворогом).

З пар. 73. карн. зак. (заворушення).

З пар. 85. карн. зак. (злосливе ушкодження чужої власности).

З пар. 87. карн. зак. (злосливе ділання або занедбання серед особливо небезпечних обставин, що відносяться до уряджень руху залізниць).

З пар. 89. карн. зак. (злосливе ушкодження державних телеграфів, або роблення в них перепони).

З пар. 134. карн. зак. (убивство).

З пар. 141. карн. зак. (грабункове вбивство).

З пар. 166. карн. зак. (підпал).

З пар. 174. I буква а. карн. зак. (крадіж зі зброєю, або з іншим знаряддям, що загрожує особистій безпеці).

З пар. 174. буква б. карн. зак. (крадіж з помічю насилля, або небезпечної погрози, щоби задержати вкрадену річ).

З пар. 190. карн. зак. (грабіж).

З пар. 4, 5. 6 і 8. закону з 27. травня 1885 р. (Дневник З. австр. держ. ч. 134) (вживання вибухових матеріялів у шкідливий спосіб).

З1 ст. 1. пар. 1—5. ст. 4, ст. 5. пар. 2. і 3., ст. 6. пар. 2. і 3., ст. 7. і 8. розпорядку Президента Р. П. з дня 16. лютого 1928 р. про кари за шпіонажу й деякі інші злочини проти держави. (Д. У. Р. П. ч. 18) (військова, політична, дипльоматична і господарська шпіонажа).

Наглі суди виміряють такі присуди:

Замість кари важкої тюрми — **кара смерти, яка буде виконана до 24 годин після присуду.**

Замість інших кар — **кара важкої тюрми від 10 до 15 літ.**

Присуди наглого суду не можуть бути змінені, всякі відклики від них неважні. Не мають тут ніякої законної сили приписи інших карних законів про злагіднення кари.

Правничі процедуральні пояснення прокур. Мостовського до розпорядку про наглі суди.

Львівська пополуднева „Газета Вечорна" з дати 10. вересня ц. р. (ч. 16) приносить розмову з прокуратором Мостовським у справі розпорядку про введення наглих судів у Польщі. Прок. Мостовський сказав у цій розмові таке:

„Наглі суди перед кількома роками перестали обовязувати на терені Сх. Галичини. Довгий час наглі суди у Галичині розглядали спеціяльні справи, як проступки на політичному підкладі, більші грабіжницькі напади і т. п. Наглі суди мають за завдання прискорити вимір справедливости у часах, коли поширюються масові злочини. Тоді Рада Міністрів на внесення мін. справедливости установляє наглі суди для даної округи або для цілої держави, що саме зайшло і в даному випадку. Наглим судам не підлягають особи, що мають менше ніж 17 літ, важко недужі, вагітні жінки; вкінці такі проступники, яким до 21 днів після арештування не доручать акту обв., як і ті, яких притримали після 90 днів від хвилі, як вони допустилися проступку. Слідство веде сам прокуратор, при допомозі поліції. Внесення прокуратора про приноровлення або зміну превенційних засобів мусять бути респектовані. Трибунал наглого суду складається з трьох суддів (давніше було їх 4). Президент суду іменує трьох постійних суддів і трьох заступників. Спротиви від акту обвинувачення недопустимі. Обвинувачений мусить мати оборонця. Обвинувачення виголошує прокуратор устно без умотивовання. **Присуди западають одноголосно.** Відложення видання думки в замотаних справах недопустиме. На випадок присуду не муситься ждати на затвердження президента держави, а присуд може бути виконаний негайно. Кожний присуд смерти мусить бути проголошений і поданий до прилюдного відома".

Німеччина про стан своєї армії.

Увага політичного світа в Женеві зайнята тепер нотою німецького уряду, оголошеною з справі стану зброснь. Нота є відповідю на обіжник генерального секретаря, висланий до урядів, що беруть участь в приготовній комісії задля роззброєння. Німецький уряд подає 100.500 рядових і 4.500 старшин як цілість своєї сухопутної армії. На морську збройну силу складається 15.000 рядових і 1.500 старшин. Воздушні збройні сили подає німецький уряд в числі: 0. В рубриці: цивільні військові організації виказано також 0. Те саме в рубриці про цивільно-військові організації на морі та у воздусі.

До цієї статистики долучений лист міністра Курціюса, який між іншим виказує, як слабий є стан німецьких збросиь в порівнанні з іншими державами, рівними щодо простору і густоти населення.

——o——

Ще про кооперативи Дубенщини.

Запит до волинського воєводи п. Юзефського.

(Кореспонденція з Волині.)

В свому часі в „Ділі" була подана вістка про масове опечатання домівок українських сільських кооператив на Дубенщині. Такі випадки були у Віймиці, Дубинах, Судобичах, Рудлові, Носовиці Старій, Мокриві й інших селах. Опечатання крамниць, отже і стримання їх праці, переводилося в такий спосіб: приходив „постерунковий", випрошував усіх людей і накладав на двері печатки. Цей спосіб зачинення торговельно-промислових підприємств, — треба тут зазначити, — не є передбачений ніякими законами ані в Польщі, ані ніде у світі.

Мотивами до опечатання крамниць і загальмування праці кооператив були: а) антисанітарний стан, 2) відсутність підтвердження, що підприємство зголошене до староства, 3) невідповідний льокаль і 4) невплачення в речинці жаданої суми на кошта санітарних оглядин склепів.

В санітарному відношенні українські кооперативи стоять як не вище, то в кожному разі не нижче приватних склепів, які працюють без усяких перешкод та про опечатання яких не чути. Колиб навіть склеп кооперативи й видався комусь, що находиться у антисанітарнім стані, то влада обовязана не зачиняти підприємства, а на підставі арт. 126 промисл. права дати упімнення й визначити речинець для усунення санітарних недокладностей.

З відсутністю підтвердження, що кооперативи зголошені у старостві, сталася дивовижна річ. Кооперативи зголошені. Арт. 7. промисл. права каже, що староство повинно дати їм підтвердження цього зголошення. Староство цього обовязку не виконало й за це покарало кооперативи, спинивши їхню діяльність. Так, між інш. сталося з кооперативою в Уїздцях, при якій істнує добре поставлений молочарський відділ, спинений в діяльності за згадану провину чи недогляд самого староства. Молочарня внаслідок цього має величезні страти. До речі, на рекурс кооперативи до воєвідського уряду, кооперативу відчинено. Питання лише, чи староство покриє її страти? Треба додати, що згадана кооператива в Уїздцях навіть не одержала від староства повідомлення про її зачинення; сказав їй про це лише устно постерунковий, коли прийшов опечатувати її.

Були випадки, коли ліквідація кооператив переводилася без подання причини, нпр. у селах Птичі й Свищові. В інших селах (Заборці й Підлуже) за причину подано невідповідність домівки, хоча кооперативний склеп у Підлужу має 6 і пів метра довжини й 5 метр. ширини (хіба завеликий?). У Хорупані був такий випадок: по ліквідації склепу в одному льокалі, кооператива перенесла його до другого, який негайно був теж зачинений; кооператива найняла третій льокаль і звернулася до староства за вияснениям, що треба зробити, щоби і цей льокаль не був опечатаний; на це референт староства відповів, що кооперативний склеп у Хорупані не може бути, бо там взагалі нема відповідного льокалю. В селі Демидівці кооператива по зачиненні її склепу перенеслася до просто люксусового льокалю, в якому перед тим була пиварня й тютюновий склеп, але староство дало наказ зліквідувати й цей склеп. У цьому містечку польська кооператива має склеп значно гірший у санітарному відношенні, але ніхто його не зачиняє. Багато кооператив одержало наказ внести по 50—60 золотих на кошти санітарних оглядин їхніх льокалів з попередженням, що в разі невнесення цієї суми, кооперативи будуть опечатані. Витворився такий стан: не заплатиш, кооператива буде зачинена, а заплатиш, то після оглядин кооператива мабуть теж буде зачинена. Були випадки, що крім зачинення кооперативних склепів староство ще накладало грошеву кару в розмірі 100 зол. і вище (Ільпибоки, Хорупань, Головчиці, Судобичі й ін.).

Але найхарактеристичнішим був випадок у Судобичах. При опечатанні кооперативного склепу представник поліції не дозволив винести з нього дріжджей. По трьох місяцях приїхав у село заступник старости п. Янковський, наказав відчинити кооперативу для огляду й... всі відскочили: дріжджі розклалися, забрудили склеп і видавали страшний запах. Був списаний протокол, справа пішла до городського суду в Дубні, і склепаря кооперативи покарано на 30 зол. гривни. Але це ще не всі скорботи згаданої кооперативи. Староста в Дубні покарав 5 осіб з управи кооперативи, в тому числі 2 заступників членів управи, за незголошення кооперативи по 250 зол. кари на кожного, при чому голову кооперативи за те саме покарано двічі по 250 зол. (в ріжному часі) на суму 500 зол. Ця кара тим дивніша, що покарані особи вели не власну торговлю, а кооперативну, що вони опечатанням кооперативи були позбавлені можливости урядувати й що нарешті заступники членів управи в часі урядування управи не беруть участи у веденні справ кооперативи, отже не можуть відповідати за те, чого не роблять. Загальна кара на управу сільської кооперативи 1.500 зол. є рекордовою у Польщі від часу її істнування.

Не краще справа стоїть і в інших кооперативах. Кооператива в Головчицях дістала другу кару в розмірі 100 зол. за брак підлоги. В Старій Носовиці другу кару 50 зол. за буцім то антисанітарний стан крамниці. Кооператива в Старій Носовиці дістала від староства візвання внести 30 зол. на санітарний огляд і, побоюючися закриття склепу, гроші внесла, але подала рекурс проти безпідставного вимагання згаданої суми на приїзд комісії. Кооператива в Задах досі не дістала повідомлення про причини закриття крамниці. В Ільпибоках командант поліції „порадив" кооперативу зліквідувати, що й зроблено. В Судобичах кооператива найняла під склеп інший льокаль і звернулася до староства з запитанням, чи може перенестися; відповідь була така, що приблизно за два місяці одержить повідомлення. Отже кооператива мусить утримувати два льокалі і т. д.

Залишається запитати, чи подібне полагодження на Дубенщині справ українських коопе-

---

ФЕЙЛЄТОН „ДІЛА" З ДНЯ 11. ВЕРЕСНЯ 1931.

ІСТОРИК.

Французький подорожник

в литовсько-українських землях в 1421 р.

Нова литовська студія.

Мессір Ґільбер де Ланнуа (Guillebert de Lannoy, 1396—1462) була надзвичайно цікава людина навіть для своєї цікавої доби. Дипльомат, канцлер бурґундського герцоґа, відважний лицар, завжди готовий на нові авантюри, з жадобою до мандрувань — він залишився закінченим типом блукаючого лицаря без страху й без докору, але не без хитрощів. Вроджений мандрівник, де Ланнуа відвідав Еспанію, Італію, Англію, Чехію, Литву, Україну Новгород і Псков, Палестину й Єгипет.

Ґільбер де Ланнуа воював, здається, з усіми народами тодішнього світу, був висвячений на лицаря тевтонського ордену, відмолював свої гріхи в Єрусалимі, що врештою не пошкодило йому сплюндрувати 50 сіл у Померанії. Недаремно його гасло війни було, „votre plaisir".

Будучи в Празі, він там знайшов початок гуситського руху. Це так схвилювало його католицьке серце, що тут-же виробив плян хрестоносного походу проти гуситів. Правда, з цього пляну нічого не вийшло.

В 1421 р. наш лицар поїхав до Витаутаса шукати союзу проти турків. При цій нагоді Ланнуа відвідав і наші українські землі, як Галичину, так і ті землі, що входили тоді в склад литовської держави.

У Львові (Lombourg en Russie) французького лицаря знаменито частували міщани, які подарували йому шовковий одяг. Звідти де Ланнуа відвідав Белз, Луцьк, Камянець (Kemenich en Lopodolie), де бучно приймав його великий князь Витаутас, якого француз знайшов таким могутнім, що він нічого не потрібує. „Цей володар прийняв мене з великою пошаною і добрими стравами, тричі я обідав у нього за столом, де була також велика княгиня, його дружина, та якийсь татарський князь. Тому так сталося, що я їв за його столом, в пятницю, мясо й рибу. І І був там татарин, який мав довгу аж до колін бороду". Литовський монарх знаменито обдарував французького дипльомата, який докладно вичисляє подарунки Витаутаса.

Переїхавши Дністер і Дніпро, де Ланнуа поїхав на Крим. Цікаві уваги цього мандрівника про тодішнє становище Поділля, яке докладно змальовує.

Ґільбер де Ланнуа помер 22-го квітня 1462 р., його поховано в церкві св. Маврикія в Ліллі.

Як бачимо, подорожні записки, що їх залишив де Ланнуа, мають неабияке значіння для нашої історії. Тому можемо привітати свіжу литовську студію, що саме вийшла з друку в Каунасі (Ковні) під назвою „P. Klimas. Ghillebert de Lannoy. Dvi jo Kelionės Lietuvon Vytauto Didživeo Laikas Kaunas 1931".

Автор — Петро Клімас — є відомим політичним діячем і дипльоматом: член Тариби, один з речників литовської незалежности він протягом кількох років є амбасадором в Парижі. Але одночасно п. Клімас є також солідний ерудит, автор численних праць ріжними мовами.

Студія, яку обговорюємо, є наукова праця На широкому тлі тодішньої европейської політики автор майстерно малює життя і пригоди де Ланнуа, докладно і критично розглядає його ітінерарій, справляє помилки, свідомі або несвідомі, що їх допустився Длуґош в цьому питанні. Цінність праці п. Клімаса підвищується тогочасним французьким текстом, поданим в додатку за оригінальним рукописом, а особливо — чудово виконаними знимками: факсиміле рукопису де Ланнуа, мінятюри з цього рукопису й невиданий портрет з автографом лицаря. Дивлячись на цей живий і виразний портрет, відчуваєш і людину й добу. Знимки подано за паризькими й бельгійськими бібліотеками.

П. Клімас, очевидно, знає всю попередню літературу, якої огляд подає. Ми не знайшли тут лише праці: „Le Mausolée de en Toison d'or..." Amsterdam, 1689. 12° p. 463. Автор оминув рос. праці про Ланнуа. Тому, що вони можуть бути корисні для українського читача, я їх вичисляю: 1) Я. Емельянов. Путешествіе Г. де Ланнуа в восточныя земли Европы. („Универст. Извѣстія", Київ. 1873, ч. 8). 2) Путешествіе по Литвѣ в XV. в. Жильберта де Ланнуа („Вѣстник Западной Россіи", 1867, т. III., ч. 7). 3) Записки Одесского Общества Исторіи. 1852, III. Окрема відбитка в 33 стор. 4) Журнал Министерства Народного Просвѣщенія. С. П. Б., 1879. I.—II. 5) Извѣстія Русского Географического Общества. 1850 6) Ерув. Черномолье т. I

ратив особисто відоме п. воєводі Юзефському, й чи він уважає таку політику підчинених йому органів адміністративної влади — корисною для збіднілого й морально пригніченого населення Волині? Чи воно може викликати задоволення? І чому це головним чином практикується на Дубенщині, яка невлачеб мала свої власні закони й ціли?

Як нам відомо, РСУК звернувся у справі поведінки дубенського старостства до міністерства внутрішніх справ, промислу й торговлі, кооперативної ради при міністерстві скарбу й нарешті до президії ради міністрів, однаже справи дубенських кооператив досі ще не полагоджені так, як вимагають відповідні закони.

Кооператор.

Нова укр. культурна станиця на Лемківщині.

Установчі збори Т-ва „Лемківщина“ в Сяноці.

Дня 27. II. ц. р. відбулись перші установчі збори Т-ва „Лемківщина“ в Сяноці.

Головним завданням товариства є заснування музею.

Виділ товариства уконституувався в такий спосіб: голова: арт.-маляр Лев Ґец, ґімн. проф.; заст. голови: о. кан. Омелян Константинович, парох Сянока; секретар: о. Венгринович Степан, катехит; скарбник: Флюнт Іван, ґімн. проф. Виділові: д-р Блавацький Василь, адвокат; д-р Коковський Франц, судля і Романівна Олена.

Музей міститься у кімнатах гр.-кат. приходства в Сяноці. До дня 31. VIII. ц. р. збирачі обіхали 35 сіл на Лемківщині та забрали до музею 1100 експонатів, втягнених під 450 числами. На те зложили: Флюнт Іван, Сянік — 24 експонати; Лев Ґец, Сянік — 44; Коковська Софія, Сянік — 4; Вітошинський Богдан, Сянік — 1; о. Венгринович Степан, Сянік — 50; о. Гентиш Микола, Загіре — 41; Бучацька Теофіля, Сянік — 7; Чайківський Володимир, Сянік — 17; о. Константинович Еміль, Сянік — 38; о. дек. Цегелик Іван, Загутинь — 4; о. Андрейчик Петро, Війське — 5; о. Менцінський Степан, Новосільці — 23; о. Левицький Теодор, Радошиці — 28; о. Венгринович Іляріон, Команьча — 1; о. Криса Йосиф, Кіньске — 6; о. Солтикевич Орест, Улюч— 1; о. Гайдукевич Іван, Добра Шляхоцька — 2; о. Головач Микола, Босько — 4, Шкляр Василь, Сянік — 22; Менцінський Орест — 20; д-р Блавацький Василь, Сянік — 2, о. Первенець Ілія, Тернава Гірна — 12; Галущак Олександер, Полонна — 1; о. Коленський Володимир, Полонна — 5; Петро Ґец, Львів — 13; Подубинський Василь, Дубрівка Руська — 6; Стецьків Іван, Грушів — 1; Сітаж Йосиф, Сянік — 4; о. дек. Плешкевич Юліян, Маластів — 22; о. Злупко Андрій, Гладишів — 1; о. Ходачек Мих., Смерековець — 2; о. Ардан Волод., Ждиня — 9; Бортне — 1; О. Калужняцький, Прегонина — 2; о. Рабій Роман, Юрівці — 5; о. Швед Маріян, Сянік зібрав 22.

Виділ Т-ва цією дорогою складає всім жертводавцям щиру подяку, а рівночасно просить мешканців Лемківщини про дальші жертви. Так само складає подяку Т-ву „Бойківщина“ в Самборі, а головно Вп. д-рові Гуркевичеві, д-рові Кобільникові та проф. Филипчакові за цінні вказівки і слова братньої заохоти.

За Виділ Товариства:

Проф. Лев Ґец, голова.

о. Степан Венгринович, секретар.

За ідейне наслідство по пок. В. Липинському.

Комунікат найближчих співробітників Покійного.

Ми дістали від ґрупи найближчих ідейних товаришів і співробітників Пок. Вячеслава Липинського „*Комунікат* Братства українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців“ з проханням опублікувати його на сторінках нашого орґану, що ми з пошани до памяти Покійника на цьому місці і робимо. Цей комунікат звучить дослівно так:

„Після розвязання Українського Союза Хліборобів Державників Пок. Вячеславом Липинським заснувалося в днях 27—29. вересня 1930 р. з ініціятиви і під проводом Пок. Вячеслава Липинського, як духового провідника, клясократично-монархічного руху на Україні, „Братство Українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців, зложене з випробованих у відданости своїй Ідеї і близько до Покійного стоячих людей.

„Під проводом бл. п. Вячеслава Липинського Братство взяло на себе не тільки завдання зберігати чистоту ідеї, якої творцем був Покійний, але і переведення її в життя клясократичною методою т. з. перевихованням українського громадянства і піднесенням його морального, та політичного рівня в дусі клясократичної ідеї на те, щоби покласти трівкі підстави під будуче здійснення ідеї клясократичної держави на Україні.

„Згідно з останньою волею Пок. Вячеслава Липинського „Братство Українських Клясократів-монархістів, Гетьманців“ перебрало дальше ведення цього діла як духову спадщину, завіщану йому його великим духовним провідником. Розуміючи, що орґанічне переповння українського громадянства клясократичним духом є питанням впертих і важких змагань на протязі довшого часу, Братство не привязує під цей час ваги до масового і тому поверховного, ширення своїх ідей, зосереджуючи свою теперішню діяльність на підбиранні, виховуванні та кристалізуванні тих елементів споміж українського громадянства, які згідно зі своїми природними заложеннями до орґанічного восприйняття цих ідей надаються.

„Остерігаючи громадянство перед ріжними особистими акціями, які серед нього ведуться під покришкою монархізму, „Братство Українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців“ не привязує ваги до того рода акцій, між іншим теж і до особистої акції бувшого гетьмана Павла Скоропадського, поскільки вона обосновує себе одною лише ґльорифікацією особи бувшого гетьмана і гетьманщини з 1918 р.

„Але, якщо акція бувшого гетьмана Павла Скоропадського буде використовувати память Пок. Вячеслава Липинського й авторитет Його ідеї для своїх особистих і партійних цілей, то „Братство Українських Клясократів-Монархістів, Гетьманців“, щоби різко вiдмежувати свою ідею від того роду практик, буде, йдучи слідами свого Духового Провідника Пок. Вячеслава Липинського, цю акцію безпощадно поборювати.

„За діяльність українського клясократично-монархічного, гетьманського руху відповідають перед українським громадянством:

Володимир Залозецький в. р. (Берлін), *Никола Кочубей* в. р. (Брукселя), *Василь Кучабський* в. р. (Берлін), *Роман Метельський* в. р. (Прага), *Михайло Савур-Ципріянович* (Баден Австрія)“.

—o—

Як краківський „Курєрок“ інформує своїх читачів.

(Допис з Городенщини.)

Відомий зі своїх „вірних“ інформацій краківський „Курєрок“ приніс у ч. 245. дві оригінальні вістки, які громадян Городенщини ще зайвий раз переконали, якими даними оперує цей бруковий часопис. Читаємо там, між іншим, що... „в Обертині вибухла велика пожежа, яка за короткий час *охопила ціле містечко. Сотки мешканців остали без даху над головою.* Навіть вже зорганізовано *акцію допомоги погорільцям*“. Читаємо і дивимося одні на других, та питаємо, себе взаїмно, що це все має означати? Звідки такі татарські вісти беруть ці панове редактори — це справді дивно. Чиж не краще було написати, що саме там згоріло дві шопи і стільки всего, коли взагалі про таку маловажну і буденну річ конче треба було писати. Та ба, коли „Курєрок“ є спеціялістом від роблення з мухи вола і навпаки. (Дивним дивом, що він не приписав і тут вини українським „саботажистам“, та це ми тут пояснюємо собі в той спосіб, що курєрські редактори не були гаразд поінформовані, де лежить ця „нещаслива“ місцевість).

Далі читаємо там, що в Городенці *обрабовано в білий день* знаного (по чім?! — автор) адвоката д-ра Гефтля (?! — авт.). *По двох годинах* (чи не заскоро? — авт.) *бандита зляпали, який...* і т. д. (підкреслення автора).

В наших околицях, коли жаліється напр. упосліджену людину, то вживається слова „сарака“. Отже сараки курєрські редактори, чи пак кореспонденти, навіть не змогли довідатися про правдиве назвище пошкодованого. Бо чоловіка, щоби називався Гефтель, не то в Городенці, але й у цілій околиці навіть львівський кореспондент не відшукав би, хоч він так докладно все знає. А за те мешкає тут адвокат д-р Гессель, в якого зрабовано 90 дол. та біжутерію, розуміється в ночі, а „бандита“ не то за дві годили, але ще й досі не зловлено, а тільки скінчилося на тім що арештовано служницю як підозрілу у співучасти. І як довго, на нашу думку, когось не мається в руках, так довго може бути тільки здогад, а ніколи твердження, що це був у данім випадку саме А. Чайківський. Врештою, коли не вдалося зловити злодіїв, що обікрали дві місцеві кооперативи, де брали товар і то на фіру, то тяжко повірити, щоби вдалося „за дві години“ зловити злодія, що взяв готові гроші.

Ось такто „вірно“ інформує своїх читачів краківський „Курєрок“, що врештою в нього є звичаєм, а про що свідчать часті — до речі писані дрібним друком і десь незамітно в кутику — спростування.

Каже наша пословиця: „Бреши, але міру май“!

Сумний епільоґ одної установи.

До відома всім, яких зарвала „Спілка Українських Агрономів“.

„Спілка Українських Агрономів у Львові“ зголосила в Окружному Суді у Львові конкурс, а зарядчиком конкурсової маси назначив суд д-ра Маріяна Глушкевича, адвоката у Львові, вул. Валова ч. 14. I. поверх. Всі бувші клієнти Спілки, яких „Спілка Українських Агрономів“ зарвала, мають зголосити свої претенсії в Окружному Суді у Львові найпізніше 20. жовтня 1931, а перші Збори всіх вірителів Спілки відбудуться в Окр. Суді у Львові щойно 30. жовтня 1931. Всі ті клієнти „Спілки Українських Агрономів“, які мають ще тепер платні векслі за побраний товар, не повинні пересилати грошей до Спілки на покриття векслів, бо можуть бути наражені на таку несподіванку, що їх гроші замість піти на покриття векслів помандрують до депозиту, а за векслі разом з коштами протесту будуть змушені другий раз заплатити тому, хто в посіданні векселя. Краще є заплатити пару золотих протесту, чим заплатити другий раз цілу векслеву квоту і кошта протесту, бо як зложать до депозиту, то вексель і так буде запротестований. Наші інтеліґенти по селах повинні на те звернути увагу та поучити заінтересованих селян і членів Управ тих кооператив, що мають також векслеві зобовязання супроти „Спілки Українських Агрономів“. — **Поінформований.**

Ревізії й арештування.

Командант державної поліції в *Белзі* придержав 4. ц. м. Ґелу Степана студ. техн., Мойсака Мих. студ. прав і Саноцького Петра студ. під замітом купування і придержування зброї та студ. Ґелу за орґанізування Студ. Гуртка при філії „Просвіти“. В домі Мойсака і Саноцького переведено трус за „броньов“. Всіх після списання протоколу випущено на волю. Дня 5. ц. м. придержано Матвійчину I. студ. техн. в тій самій справі. Тогож самого дня командант казав зголоситися у нього громадянам: Ґембарівському. Федоришинові, Ліськевичові і Шевчукові з Белза, селянам: Грицикові і Середосі з Прусинова. Неадропі, Корбі і Ковалеві з Жужеля, Наконечному, Якимишинові і Богунові студ. прав з Цеблова, Сайчукові і Теличці з Перемислова. Ситникові стар. і мол. Кравчукові і Кисілеві з Осердова, Охримові і Сидорові з Будинина і Приступі П. студ. філ. з Махнівка. Підчас переслухання показалося, що всі були обвинувачені за переховування зброї. Після переслухання випущено їх на волю.

В *Підлютім* арештовано 4. ц. м. студ. політехніки Івана Кліща, якого відставлено до слідчого арешту в Долині.

Дня 20. серпня ц. р. вертав з *Кійданова*, пов. Бучач від родини п. Вол. Білинський. По дорозі задержав його постерунковий в Билявинцях жадаючи леґітимації. Не помогли жадні вияснення п. Білинського ані покликування на найновіший розпорядок, який не передбачує конечности доказу особистого, ані свідчення п. Ст. Кульчицького і громадки прохожих людей. Постерунковий взяв собі до помочі другого й арештував п. Білинського. При особистій ревізії знайдено деякі письма з українських товариств зі

Львова і тоді комендант заявив, що він небезпечна людина, та велів заложити йому на руки кайданки, забираючи рівночасно крісло, на якому сидів арештований. Так придержано його три години, опісля переведено під ескортою до Бучача, де ще раз переведено ревізію і списано протокол, забираючи статути товариств „Луг", „Просвіти", „Молочарської С-ки" і кілька записок. Після ріжних напімнень коло 6. год. веч. випущено його на волю. Невже все те було так „антипаньствове", що треба було людину арештувати і закладати кайдани? А слід ще зазначити, що один постерунковий знав арештованого особисто і про нього інформував своїх товаришів таки в його присутности.

Наслідки недбальства управ наших кооператив.

Листи, посилки й інше, адресовані до наших кооператив, почавши від 1. вересня ц. р., масово повертаються до Львова з написом: „zwrot" „brak pełnomocnictwa". З того виходить, що багато кооператив не визначило ще „почтових повновласників" і не зложило у відповідних почтових урядах почтових повновластей, про які писалося в чч. 33—34 „ГКЧ". Таким занедбанням ціла низка кооператив відрізала себе від почтових зносин з цілим світом.

Ревізійний Союз Українських Кооператив поручає Управам негайно виставити почтові повновласти, як це подано у згаданому числі „ГКЧ".

—o—

ОСТАННІ ВІСТИ

МІНІСТР ПРОМИСЛУ Й ТОРГОВЛІ УСТУПАЄ.

У Варшаві кружляють чутки, що міністр промислу й торговлі ген. Зажицький уступить. Його наслідником буде санаційний посол з Левіяна Голинський.

ВІЦЕМІНІСТР ВН. СПРАВ НЕ УСТУПАЄ.

Урядово заперечують чутки про уступлення віцеміністра вн. справ Стаміровського та чутки буцімто його наслідником має бути Костек-Бернацький.

КОАЛІЦІЙНИЙ УРЯД У ПОЛЬЩІ?

Катовицька „Польонія" повідомляє нібито роблять спроби реконструвати кабінет на плятформі порозуміння з опозицією, а саме із Стр. Народовим. Санація жертвує нібито опозиції становища трьох міністрів (комунікація, промисл і торговля, хліборобство) та трьох віцеміністрів (внутр. справи, скарб, освіта). Також одно з трьох становищ територіяльних інспекторів армії, а саме в Торуні, дістав би ген. Й. Галер.

ВИАРЕНДУЮТЬ СПІРТОВИЙ МОНОПОЛЬ.

У Варшаві кружляють чутки, що уряд задумує виарендувати закордонним капіталістам спіртовий монополь. Капіталісти дадуть за те Польщі позичку.

Б. ПОС. КОСМОВСЬКА ПОМИЛУВАНА.

Б. пос. з „Визволеня" Космовську, яку засудили в трьох інстанціях на 6 місяців вязниці за промову на вічу Центроліву (в якій влада добачила обиду марш. Пілсудського) президент держави помилував.

ДОВІРЯ ДЛЯ МЕКДОНАЛЬДА.

„Червоний прапор"...

Палата громад ухвалила 309 голосами проти 250 довіря для уряду.

Підчас нарад перед парляментом зібралося багато народу. Безробітні співали „Червоний прапор". Поліція розігнала юрбу й очистила зовсім сквер перед парляментом.

Палата льордів.

У палаті льордів 8. вересня льорд Рідінґ висловив жаль, що попередній уряд не мав відваги протиставитися положенню, одначе країна зуміє усунути ті трудноші та стане на боці уряду. Опісля льорд Рідінґ предложив прийняти внесення з висловом подяки королеві за відручне письмо та із запевненням, що палата ухвалить зарядження, яких метою уздоровлення положення й фінансів. Внесення прийняли без голосування. Потім палата льордів відложила наради до 17. вересня.

УСУНУЛИ МЕКСИКАНСЬКУ ЗАЯВУ З ЛІҐИ.

Мексиканський обсерватор вивісив у пресовій салі Ліґи Націй ручно написану заяву без згоди секретаріяту. Заяву цю зараз усунули. В заяві було сказано, що ініціятиву запрошення Мексику до Ліґи ухвалило 6 держав без попереднього порозуміння з мексиканським урядом. Мексиканський уряд розглядає тепер це предложення, одначе не робив у цій справі ніяких офіціяльних заходів.

РОЗМОВА КУРЦІЮСА З БРІЯНОМ.

Міністри Курціюс і Бріян розмовляли на теми праць Ліґи. Запрошення до Берліна дасть Ліявалеві німецький амбасадор у Парижі фон Геш.

30 міліонів голодуючих.

В багатьох містах Зединених Держав відбулися минулої неділі віча, на яких промовці представляли зібраним робітникам трагічне положення широких робучих мас в Америці. В Зединених Державах живе тепер коло 6 міліонів безробітних, що разом з родинами творять 30 міліонів голодуючих людей. Промовці зажадали від уряду, щоби виступив з відповідною акцією проти безробіття. Між іншим домагаються введення 5-дневного робучого тижня, наслідком чого багато безробітних дістало би заробіток.

НОВИНКИ

— **На волі.** Довідуємося, що арештований недавно д-р Богдан Гнатевич вийшов на волю. Крім нього вийшли на волю сестри Чемеринські, оба арештовані брати Крушельницькі, брати Мулькевичі та інші іврештовані у Львові на кілька днів перед відкриттям Східних Торгів. Так само випущено на волю арештованих перед чотирма днями у Рудні Олександра і Льонгина Зілинських, А. Ковалишина, Е. Греня і М. Козака.

— **Директором 7-клясової школи ім. Шашкевича** у Львові іменований п. Василь Бень, дотеперішній управитель школи в Запитові.

— **Президент Львова уступить.** У середу був президент м. Львова інж. Бжозовський на авдієнції у воєводи Ружнецького. Авдієнція була у звязку з плянованим уступленням президента.

— **Самогубство в шпиталі.** У Львові в шпиталі на хірурґічнім відділі втруїлася вероналем 20-літня Бр. Кляйстівна. Зробила це тому, що не хотіла терпіти болів ноги, яку їй у шпиталі лікували.

— **З львівської хроніки.** З мешкання В. Менцля при вул. Листопада пропало вбрання вартости 2000 зол. і готівкою 500 зол. — Іван Бродкевич обіцював Христині Голубівській, що замешкає з нею на віру, видурив від неї 300 зол. і зник. — Не вспіли вломитися до мешкання Кошичкової відомі злодії Осип Реґула і Мартин Дуда, бо в її мешканні ждав на них поліцай. — Невідомі злодії вломилися до мешкання Осипа Мандлера при вул. Лелевеля і забрали дорогоцінности і вбрання вартости 2000 зол.

— **З краєвої хроніки.** В Станиславові пробували скінчити самогубством 21-літній Іван Сайдер зі Львова і 19-літній Станислав Бахин з Галича. — Біля Підволочиск найшли трупа Із. Фрайберґа, вбитого з метою грабіжи невідомими бандитами. — В Ольшаниці, товмацького повіту, застрілив хтось сина різника, Якова Леопольда. — 7. ц. м. перейшла над станиславівським повітом градова буря. — В селі Збитім, луцького повіту, згоріло 12 господарств. Цілість втрат виносить 120.000 зол. — В селі Видертім, біля Берестя над Бугом, убили селяни т. зв. самосудом конокрада цигана.— В селі Ольшанах, столинського повіту, вибухнула пожежа. Згоріло 79 хат і стоділ, 66 стаен, 58 шпіхлірів, 66 клунь і живий та мертвий інвентар. Втрати потерпіло 108 громадян, висота шкоди покищо необчислена.

— **Редукція платень лікарів у Касах Хорих у Польщі.** Від 1. жовтня лікарі зайняті в Касах Хорих дістануть платні менші на 10 проц.

— **Згоріла гром. каса.** У Росільній (пов. Богородчани) вибухнула пожежа у гром. домі, в якім є теж кооператива, одна кляса нар. школи та каса Стефчика. Будинок згорів до тла, всі акти та гром. каса. Касу Стефчика з грішми урятували.

— **Згоріли стирти.** На фільварку Коців (пов. Городок біля Львова) згоріли дві стирти збіжа. Шкоди є на 5.000 зол.

— **Самоврядування в Сокалі.** В днях від 30. серпня до 4. вересня ц. р. відбулися в Сокалі вибори до міської ради. На основі компромісу, заключеного виборцями всіх трьох народностей, нова міська рада числить 20 поляків, 18 жидів і 10 українців.

— **Страйк у Лодзі.** В панчошничім промислі в Лодзі застрайкувало 16.000 робітників наслідком зредукування зарібків від 20 до 40 проц. Кількох промисловців заявило готовість підвищити платні до давньої висоти, однак робітники рішили вернути до праці тільки тоді, коли всі фабриканти це зроблять.

— **Двобій за дівчину.** В селі Малинівці на Виленщині дівчина Олена Тимчаківна не могла вибрати між двома соперниками Володиславом Маркевичем і Андрієм Стефчиком. Вони рішили битися за неї і двобій на пістолі відбувся в лісі . Олена була свідком двобою. З віддалі 10 кроків стріляли двічі оба соперники. Ранений в рамя Стефчик признав побідникові Маркевичеві всі права до Олени.

— **Усміх долі.** А. Сімецька, сторожева камениці у Варшаві, виграла на долярівку 8.000 дол.

— **Проказа в Арґентині** шириться дальше. В 1930 р. обчислили, що є нових 70 прокажених. З загального числа хорих є 63 проц. мущин, а 37 проц. жінок.

— **Ощадність анґлійського короля.** Анґлійський король зменшив свої видатки о 50.000 фунтів і та сума остане в державній касі.

— **„Окуляри на уха".** Від давніх літ фізики намагалися найти спосіб зміняти світляні дрогання на звукові. Французький вчений Фурніє винайшов апарат, при помочі якого сліпі можуть розріжняти краски — слухаючи. Покищо лише стільки користи з цього винаходу, одначе винахідник надіється його уліпшити так, що сліпий „чутиме" те, що видюща людина бачить.

— **Крадений яхт.** Два прогулькові кораблі приїхали до Риґи і привезли комсомольців. Граф. Келлерман попросила лотишський уряд, щоби задержав у пристані один з тих яхтів, бо вона пізнала в ньому свою власність загарбану більшовиками.

— **Новий календар.** В жовтні ц. р. вирішать представники всіх держав на міжнародній конференції в Женеві справу спільного календаря для всіх народів. Конференція вибиратиме між двома проектами: перший хоче завести 13 місяців у році рівних числом днів, 28 днів кожній, з днем міжнародного свята Нового Року, який не належав би до жадного місяця, ані не був би днем тижня, це свято булоб межою між „старим" і „новим" роком. Друге міжнародне свято булоб теж безіменним днем, був би це додатковий день переступного року, умістилиб його між червнем і липнем: булоб це свято весни. Цей календар має велику перевагу над другим, який мав би 12 місяців, а кожний квартал два місяці по 30 і 1 м. по 31 днів. Оба календарі малиб нерухомі свята для всіх вірувань світу, коли його заведуть, то прийдеться збанкротувати видавцям календарів.

— **Білковини з вугілля** витворив німецький проф. д-р Вільгельм Ґлюуд після довголітніх дослідів. Це відкриття матиме велике практичне приміненння.

— **Самогубство ґенерала.** Б. шеф штабу ґен. Маккензена в часі світової війни, 65-літній ґенерал Ґроссман застрілився в Цюріху.

— **Горять ліси.** Близько літньої палати президента грецької республики вибухнула пожежа лісів. Президент виїхав до Атен, а пожежа шаліє дальше, бо всі дороги є на терені захопленім пожежою і тому гасити її майже неможливо.

— **Жертви бурі.** Біля Гон-Кон потонуло 200 човнів разом із 200 рибалками залоги.

— **Модерний танок.** Муринські танці доживають решти днів своєї хвали. В столицях Західньої Европи танцюють один з кубанських танців, що завоював американські балеві салі. Американці назвали цей танок „румбо".

— **Невже „perpetuum mobile".** Париське Товариство Радіольоґів повідомляє, що швайцарець Іван Ройтер винайшов спосіб вічного руху годинника. Основою цього механізму є скляна рурка в виді лат. букви „У", наповнена живим сріблом, уміщена тим чином, що при найменшій зміні атмосферичного тиснення, хилиться в один або другий бік. Той маятниковий рух переноситься на зубате колесо. Може той годинник Ройтера і буде ходити „вічно" без накручування але чи буде показувати правильно час?

— **Справлення помилок.** У вчорашньому (202) числі „Діла", в статейці **„За океаном"**, підзаголовок другої замітки має виглядати так: **„Успіхи українського трія"** (зложено помилково: дия).

—o—

З театру.

Концерт Я. Кепури в салі львівського міського театру.

Дня 8. вересня ц. р. відбувся у великій салі міського театру концерт відомого польського тенора Я. Кепури. Концерт був уповні вдачний. Кепура ще раз доказав, що не тільки розпоряджає великим голосом, але й те, що вміє ним по мистецьки орудувати. Велика театральна саля була переповнена, не зважаючи на незвичайно високі ціни білетів (від 4—25 зол.).

З приводу цього концерту появилась у „Газеті Вечорній" з 10. вересня дуже знаменна замітка, що ілюструє влучно вдачність цієї концертової імпрези чисто матеріяльними категоріями. А саме: цей орган обрахував, що Кепура вивіз зі Львова з того єдиного концерту ні більше ні менше тільки кругло 13.000 зол. „Як на тяжкі часи — хіба досить!" — кінчить „Газ. Веч." свою замітку. І слушно! Бо не зважаючи на всі мистецькі вальори обговорюваного вечора ціни вступу були деморалізуючо високі.

—o—

З музичного життя в Дрогобичі.

З Дрогобича пишуть нам, що тамошня філія Муз. Т-ва ім. Лисенка вступила в нову фазу свого істнування. Після всіх минулорічних прикрощів, звязаних з управою Муз. Інституту в Дрогобичі, які широким відгомоном відбилися в кругах місцевого громадянства і спричинили резиґнацію директора Муз. Інституту — Виділ Муз. Т-ва приступив до повної реорганізації і вже тепер можна надіятись, що її переведено якнайкраще. А саме на директора Муз. Інституту вдалося Виділові запросити проф. **Антона Рудницького**, дотеперішнього головного диригента Держ. Опери і керманича катедри дириґування в Держ. Муз. Академії в Києві, — нашого відомого пяніста, композитора і диригента, який — тепер — є без сумніву одним з наших найвизначніших музиків побіч репрезентантів старшої ґенерації Людкевича і Барвінського. На одного з професорів Інституту запрошено п. **Богдана Пюрка**, абсольвента Держ. Консерваторії в Празі.

Цею справді щасливою розвязкою минулорічного скрутного положення, дрогобицький Муз. Інститут зайняв відразу одно з перших місць поміж нашими провінціональними філіями. Наслідки цієї розвязки замітні вже тепер: до Муз. Інституту записується чимало елевів не-українців, що досі вчилися у місцевих польських музичних школах — і новий шкільний рік представляється якнайкраще. Можемо дрогобицькій філії Муз. Т-ва ім. Лисенка тільки побажати надалі якнайбільших успіхів!

—o—

З судової салі.

ПОНОВНА РОЗПРАВА ПРОТИ Н. ЗАЯЦЯ ЗА ПІДПАЛИ.

Процесом проти посла В. Кохана, що відбувся 7. ц. м. заінавгуровано низку політ. процесів проти українців у ц. р. осінній каденції суддів присяглих. Недавно подали ми список тих розправ, розписаних на вересень і жовтень. В актах обвинувачення повторюються старі відомі параграфи 58. і 59., кар. зак. Побіч них, а радше разом з ними § 65 к. з. (публичне підбурювання). Крім чих бачимо й відносно новіші у політичних процесах §§ 165—167 точки а) карного закону, які прийшли своє істнування щойно у низці процесів весною ц. року. Це відгомони минулорічних підпалів. Але не бракує там і §§ 134 і 135, (грабіжницький напад), точок к. закона, загрожених найвищою карою.

Сьогодні стає перед лавою суддів присяглих вже вдруге, Назар Заяць, молодий селянин з Василева, раського повіту, обвинувачений за злочин з §§ 58 ц) і 59 б) та 166 і 167, а саме, що ділаючи з наказу УВО, допустився злочину підпалювання стирт п. Щербіцького нак. війта у томуж селі. Як відомо, справа ця була вже раз на покаві в суді присяглих і покінчилася засудом обв. Н. Заяця на 5 літ тяжкої [illegible]. Натомість його товариша, обвинуваченого за співучасть у закидуваному злочині, Гр. Федоровича, увільнено від вини і кари. Оборона, яку вів д-р С. Шевчук, намагалася виказати, на яких хитких основах збудований цілий акт обвинувачення, зложений головним спричинником того процесу і свідком у ньому командантом постерунку у Жнятині, Птасінським.

Про вартість його зізнань свідчать найкраще слова прокуратора Ліппа, що на розправі проти Яцишина і тов., аналізуючи зізнання свідків, радив, щоби судді присяглі не брали під увагу зізнань свідка Птасінського, а судили на основі інших доказів, прирікаючи рівночасно, що Птасінський зізнає послідний раз у тій салі в характері свідка. „Методи" цього свідка допровадили до того, що Заяць признався до всего, що йому закидувано. Далі оборона управдоподібнила можливість підпалу зі сторони особистих ворогів нак. війта Щербіцького.

Ось у загальному отсі виводи оборони, які лягли в основу добре умотивованої касації до Н. Суду, що її вніс оборонець д-р Шевчук.

Доля касації у Н. Суді цікава, майже сенсаційна. Сам прокуратор Н. С. (Піскозубовський) поставив внесок на внесення засуджуючого вироку і переведення вдруге розправи перед новою лавою присяглих. Н. Суд уваглядив касацію, а отсе відбувається якраз вдруге розправа проти Н. Заяця.

РОЗПРАВА ПЛАСТУ ПЕРЕД СТАРОСАМБІРСЬКИМ СУДОМ.

В червні 1930 р. філія Товариства опіки над молоддю в Старому Самборі, що працювала легально на основі статутів, затверджених компетентними властями, скликала на день 9. VI. засідання в ціли обговорення справи оснування пластової секції. По основнім рефераті п. Яремка засідання це вирішило оснувати таку секцію і в тій ціли дня 21. VI. 1930 р. внесено через тутешнє повітове старосто до Воєвідського Уряду у Львові формальне прохання на дозвіл заложити таку секцію. Прохання це вручив о. Бенцал, гр.-кат. парох у Ст. Самборі, як вибраний зборами будучий патрон пластової секції, заступникові старосамбірського староства д-рові Романові Ґонсьоровському. Коли ж на внесене прохання не наспіла в 4-тижневому речинці відмовна відповідь, секція „Пласт" розпочала свою правильну діяльність, гуртуючи старосамбірську молодь у трьох гуртках. Одначе діяльність ця не тревала довго, бо внаслідок відомих подій осеню минулого року вона мусіла цілковито припинитися, тому, що адміністраційні власти розвязали пластову організацію в цілому краю.

Наради над оснуванням пластової секції в Ст. Самборі знайшли свій відгомін у днях 18. і 25. серпня ц. р. перед тут. городським судом, перед яким стануло 26 юнаків у віці від 14—28 років. Усіх їх прокуратура при окружному суді в Самборі поставила в стан обвинувачення під замітом проступку з §§ 6. і 7. закону про стовариш[е]ння з 15. XI. 1867 р. каригідного згідно з § 36. того закону. Цього проступку мали всі обвинувачені допуститися в цей спосіб, що в червні 1930 р. у Ст. Самборі, завязавши т-во „Пласт", не приноровилися до постанов згаданого вгорі закону, бо, мовляв, це товариство основано перед внесенням подання чи пак перед упливом 4-тижневого речинця, означеного в § 6. і 7. тогож закону.

Всі обвинувачені самі молоді хлопці, а саме: 1) Іван Федорович, 18 років, коваль; 2) Лев Кузів, 18 років, уч. VIII. кл. ґімн. в Самборі; 3) Богдан Вербицький, 17 років, огородник; 4) Василь Добрянський с. Осипа, 25 років, приватний; 5) Ярослав Добрянський с. Осипа 21 років, різник; 6) Микола Добрянський с. Осипа, 28 років, різник; 7) Кость Сольчаник, 18 років, торг. помічник; 8) Василь Сиґерич, 24 роки кравець; 9) Станислав Ґац, 20 років, коваль; 10) Калістрат Добрянський, 23 роки, студ. IV. р. фільос. у Львові; 11) Василь Ярема, 18 р., швець; 12) Володимир Вовчик, 20 років, кравець; 13) Мирослав Кінчик, 18 р., столяр; 14) Володимир Сиґерич, 26 р., кушнір; 15) Трофим Сенета, 23 р., купець; 16) Омелян Сенета, 19 р., торг. помічник; 17) Василь Лінинський, 17 р., столяр; 18) Михайло Ярема, 21 р., швець; 19) Теофан Волосянський, 23 р., купець; 20) Осип Добрянський с. Стефана, 18 р., уч. III. року держ. учит. сем. в Самборі, 21) Антін Сиґерич, 18 р., столяр, 22) Осип Добрянський с. Антона, 21 р., аґент „Дністра"; 23) Артим Вовчик, 20 р., студ. III. року фільос. у Львові; 24) Омелян Блонар, 18 р., уч. II. року держ. сем. в Самборі; 25) Андрій Яць, 18 р., приватний і 26) Мирослав Демкович, 14 р., уч. ґімн. в Самборі.

Головною підставою прокураторського обвинувачення були ріжні записки і книги протоколів, які поліція забрала при ревізії в обвинуваченого А. Вовчика і Б. Вербицького. На тій підставі прокуратура прийшла до внеску, що дня 9. червня 1930 р. відбулося інавґураційне зібрання „Пласту", а дня 29. VI 1930 р. було зібрання гуртка „Олень".

Обвинувачені частинно заперечили свою приналежність до пластової організації, а частинно признали факт, що вписалися до Пласту, але зробили це щойно по уплвві законного 4-тижневого речинця від дня внесення подання. Понадто піднесли заміт передавнення імпутованого їм мнимого каригідного вчинку, бо держ. поліція в Ст. Самборі зробила донос в тій справі щойно дня 13. січня 1931 р. до прокуратури в Самборі, яка одержала його 16. січня 1931 р., отже ж по упливі 6-місячного речинця від часу доконання вчинку.

Прокуратура вирішила в першій стадії вступні доходження проти всіх обвинувачених в напрямі злочину з § 58 к. з. Але слідчий судя в Самборі не уважав за доцільне переводити слідства в напрямі того злочину, ані також в напрямі провини з § 286 к. з., бо вийшов із заложення, що вже поліційний донос не заключає в собі ніяких фактів, які вказувалиб на те, що всі обвинувачені сповнили злочин головної зради а тимбільше не могли вони належати до тайного товариства, бо намір оснувати Пласт зголошено

art. VIII '17/11 18

формально ще 21. червня 1930 р. внесенням відповідного подання до старосамбірського староства.

Епільоґ повищої справи розігрався покищо в днях 18. і 25. серпня ц. р. при розправах перед гор. судом у Ст. Самборі, які переводив судця д-р Уленецький. По переслуханні свідків о. А. Бенціна, дир. Михайла Мацевки, Осипа Білобрама і команданта поліції Евгена Строблясудця, беручи під увагу піднесені обвинувачечими заміти щодо задавнення, припинив карне поступовання проти всіх обвинувачених і звільнив їх від вини і кари.

Заступник прокуратури пост. Цебуля заложив апеляцію проти цього вироку, так, що остаточно справою цею займеться ще окружний суд у Самборі.

Всіх обвинувачених боронили адвокати д-р Іван Максимчук і д-р Іван Федак зі Ст. Самбора.

—o—

Дописи.

СОКАЛЬЩИНА. **(Ювилейне свято „Рідної Школи").** Дня 23. серпня ц. р. відсвяткувала Сокальщина 50-літній ювилей „Р. Школи". Свято приготовано заходами спеціяльного комітету, у склад якого ввійшли: д-р Лев Хоминський, Ц. Бережницька, Норберт Рибак, В. Стефанишин, І. Микитюк, В. Величко, Е. Гриньків і О. Гринюк. Розпочалося воно промовою, яку виголосив голова кружка „Р. Школи" в Сокалі д-р Лев Хоминський. По його промові були виголошені або відчитані привіти, яких наспіло 17, а саме: від філії „Просвіти", філії „Союзу Українок", Повіт. Союзу Українських Кооператив, Українбанку, складу Нар. Торговлі, філії УКТОДІ, філії Т-ва Охорони Воєнних Могил, Брацтва Пресв. Богородиці, Т-ва „Бесіда", Окр. Відділу Вз. Помочі Українського Учительства, Студентської Секції, філії „С. Г.", читальні „Просвіти (всі в Сокалі), кружка „Р. Шк." в Поториці, Спортового Гуртка, „Селянської Спілки" в Сокалі, Української Парл. Репрезентації (виголосив посол Кохан). По відчитанню тих привітів забрав голос п. А. Домбровський, делегат Головної Управи „Р. Шк." У своїй промові представив він працю та завдання „Р. Шк." й обовязки громадянства супроти неї. По тих промовах слідували продукції мішаного хору і деклямація ученика нар. школи Романа Кліща „Україна" А. Дичковської. Деклямацію нагороджено оплесками. Хор відспівав „Ранок встає" Кишакевича, „Ой вербо, вербо", „Не стій вербо" Леонтовича, „Женчинок-бренчичок" і „Чайка" (Ой горе). Хорами диригував п. Норберт Рибак, якому у вишколенні помагав п. Манько, учитель „Р. Шк." зі Львова. Їх праці треба завдячувати, що хори сповнили вповні свою задачу, чого доказом рясні оплески, якими слухачі нагороджували кожну хорову точку. Свято закінчилося виставою „Малі вязні", яку віддіграла дітвора з Комарева, зорганізована при кружку „Р. Шк." в тому селі. Гарна гра дітей, а передовсім хлопчиків, зробила на всіх дуже добре враження. Кружок „Р. Шк." в Комареві — це один з найкраще зорганізованих кружків. Відспіванням національного гимну закінчилося це свято. В святі мала взяти участь селянська орхестра з Шарпанець, одначе вона, не зважаючи на запевнення, не приїхала і навіть не оправдала своєї неприсутности. Саля була виповнена інтелігенцією і свідомим міщанством. Чистий дохід у квоті 100 зол. переслано „Р. Шк." у Львові. Ювилейне рідно-шкільне свято в Сокалі повинно бути гарним почином для влаштування ювилейних свят в кожній громаді Сокальщини, чим повинні щиро занятися всі місцеві українські товариства й установи та діячі.

—o—

СПОРТ.

Змагання в сітківці.

В днях 11., 12. і 13. ц. м. відбудуться заходом Українського Спорт. Союзу змагання в ситківці за мистецтво краю на кортах Львівського Клюбу Ситківкарів при вул. Войтіха. Досі, як зачуваємо, зголосилося ок. 40 змагунів, з того 10 змагунок. Дальші зголошення просимо пересилати на руки д-ра Дмоховського, Львів, Сикстуська 35. Вписове до змагань: поодинока гра 4 зол., подвійна жінок, мущин 2 зол., мішана 2 зол.

Калуш. Ревера II (Станиславів)—Чайка (Калуш) 4:1 (2:0).

Резерва станиславівської Ревери розіграла в мин. суботу й неділю два змагання в Калуші: з українською дружиною „Чайка" з вислідом 4:1 (2:0) і з „Сокул-ом" 1:1 (1:1). Дружина „Чайки" виявилася доволі сильним противником і грала з амбіцією. Ревера, хоч і мала деяку перевагу, перемогла рішуче за високо. Суддював першого дня п. Сліва, який подиктував неслушно карного до воріт „Чайки" (перші ворота для Ревери), другого дня п. Решетилович.

—o—

Ціни набілу у Львові.

„Маслосоюз" платив кооперативам 9. IX. 1931 р. масло експортове і десерове пріма —·— зол., літра молока 23—25 сот., літра сметани 1·20 зол., копа яєць 6·20 зол.

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Великий Міський Театр:

Четвер, 10. вересня, година 8 вечором „Вудиця".

Пятниця, 11. вересня год 8. вечором „Вудиця".

Театр Ріжнородностей:

Четвер, пятниця, субота, неділя, понеділок в год 7·30 веч. „Королева передмістя".

Кіна.

АПОЛЬО: „Жінка, яка бажає гріху", „Відвічні вороги".

КАСІНО: Звукова фільма", „Сірий дім" і додатки.

КОЛЬОСЕИ: „Вулиця гріху", „Лявіна".

ЛЕВ: „Чужа наречена" (Марлена Дітріх), „Бунт совісти".

МАРУСЕНЬКА: Звукова фільма „Особиста секретарка".

МІРАЖ: Звукова фільма „Хаджі Мурат" (Білий сатана) з І. Мозжухіном.

ОАЗА Звукова фільма „Іванко музика".

ПАЛЯС: Звукова фільма „Рішаюча ніч" (Генерал Платов).

ПАН: Звук. фільма „Тиранія кохання".

ПАСАЖ: „Бригада смерти" (Гарі Піль) і додатки.

ХИМЕРА: Звукова фільма. „Під кріхами Парижа".

СТИЛЕВЕ: „Свавільні студентки", Бастер Кітон боксером (100 проц звуковець).

УПІХА: „Буря над Азією", „Пат і Паташон та чародійний клин".

Програма радіо.

Пятниця, 11. вересня 1931.

Кенігсберг (217,1) 18·50 „Що нам говорить портрет", проф. Евель. 20·35 Концерт опер. орхестри. **Моравська Острава** (263,4) 17·00 Конц. радіорх. **Бреслав** (325) 21·20 „Голос землі" (землетрясення в Нов. Зеландії) **Штутгарт** (360,1) 21·00 „Благословення землі", музично-літер. вадиция. **Гамбург** (372,2) 17·15 „Хто інтелігентний", проф. Дерінг. **Букарешт** (394,2) 18·00, 19·10 Джезова музика 21·00 Хоральна музика. **Берлін** (419) 18·50 Концерт мандолиністів 20·30 „І масиадієрі", опера Верді. **Стокгольм** (435,4) 19·20 Шведські хоральні пісні. 21·40 „Органовий речиталь. **Рим** (441,2) 21·00 „Марієта", оперетка. **Гельсінґфорс** (453,2) 19·00 Конц. радіорх. (Керубіні, Моцарт, Шуберт). **Прага** (486,2) 21·00 Концерт радіорх. (Монюшко, Падеревскі, Бородін, Шопен). **Міляно** (500,8) 21·00 Популяр. концерт. **Відень** (516,4) 20·00 Конц. симф. орх. 21·45 Джезбенд. **Рига** (524,5) 18·30 Трансмісія національної опери. **Мінхен** (532,9) 18·50 „Сучасна психольогія". 20·09 „Річардіс", опера Вальтерсгавзена. **Будапешт** (550,5) 17·30 Циганська музика. 20·30 Симф. концерт (Моцарт, Бетовен, Мендельзон). **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Москва** (1481) 19·00 Музичний фронт.

Субота, 12. вересня 1931.

Липськ (259,3) 17·00 „Еспанія", конц радіорх. **Моравська Острава** (263,4) 18·25 Хор соколів. 22·20 Радіофільм (Комедія, орх., пісні, танці). **Бреслав** (325) 20·00 Вечір Штравса. **Штрасбург** (345,2) 20·30—21·30 Мандолінова орх. **Букарешт** (394,2) 21·00 Опера. **Берлін** (419) 21·10 Радіо для всіх (кабарет). **Рим** (441,2) 17·30 Концерт (Адем, Ст. Саенс, Верді). 21·00 „Морента", „Федора", опери. **Гельсінгфорс** (453,2) 19·30 Органовий речіталь. **Міляно** (500,8) 19·45 Музичні продукції. **Відень** (516,4) 19·45 Легкий концерт. 22·15 Джезбенд. **Рига** (524,5) 17·00 Пісні без слів. **Мінхен** (532,9) 19·00 Концерт солістів 20·00 Веселий вечір. **Будапешт** (550,5) 20·00 Циганська музика. **Любляна** (575,8) 22·15 Акордіон, народна музика. **Харків** (937,5) 15·00, 20·00 Концерт. **Ленінград** (1000) 18·00 Концерт. **Калюндборг** (1153,8) 20·00—21·00 Легка музика (пісні, гітара, саксофон). 24·00 Ратушеві дзвони. **Москва** (1481) 20·30 Відчит.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Пятниця 11. вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варш. 12·10 Музика з грамоф. плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·10 Авдиція для старших дітей. 15·25 Правописні відомости, проф. Ніч. 15·45 Польські співацькі організації. 16·30 „Самітні душі", фейл. 16·50 Літературна гутірка по французьки 17·15 Господарський огляд. 17·35 Відчит з Варшави. 18·00 Орхестра мандолиністів. 19·00 Всячина. 19·20 Пісні та арії у виконанні Прашіля (бас). 19·40 Технічна скринька. 19·55, 20·10 Комунікати. 20·15 Симф. концерт (Бетовен, Моцарт, Шуберт, Шуман). 22·00 „Генерал Ногі", І Фрідінг. 22·15-22·25 Комунікати 22·30—24·00 Легка і танкова музика.

Субота 12 вересня 1931.

Львів (380,7) 11·58 Астр. час з Варшави. 12·10, 15·10, 17·15, Музика з грамофонових плит. 13·10, 14·50 Комунікати. 15·25 „Про мистецькі часописи", проф. Махневич. 16·00 Слуховище для дітей. 16·30 Концерт для молоді. 16·55 „Дарвінізм у сучасній біольогії", проф. Скоров. 17·35 „В країні рож й руїн", фейл. 18·00 Година для музичних талантів. 19·00 Всячина. 19·25 Пісні у виконанні Д. Тендлера. 19·40 Рільничі відомости. 19·55—20·10 Комунікати. 20·15 Легка музика (варш. фільг. орх.). 22·00 „На овиді", фейл. 22·15—22·25 „Комунікати". 22·30 Шопенівський концерт. 23·00—24·00 Легка і танкова музика з Варшави

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.